

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
КАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Циклова комісія професійної та практичної підготовки
(спеціальність «Право» та «Правоохоронна діяльність»)

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Право соціального забезпечення»**

освітньо-професійний ступінь «Фаховий молодший бакалавр»

Освітньо-професійна програма «Право»
Спеціальність 081 Право
Галузь знань 08 Право
Освітня кваліфікація : Фаховий молодший бакалавр з права

Затверджено на засіданні циклової комісії професійної
та практичної підготовки
(спеціальність «Право» та «Правоохоронна діяльність»)
Протокол № 1 від 31 серпня 2026 р.

Івано-Франківськ, 2026

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Право соціального забезпечення
Рівень вищої освіти	Фаховий молодший бакалавр
Викладач (-і)	Блаженко Тетяна Володимирівна
Контактний телефон викладача	0976909162
Е-mail викладача	tetiana.blazhenko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Згідно з графіком. Можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту курсових робіт, індивідуальних науково-дослідних завдань
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Право соціального забезпечення як навчальна дисципліна — це спеціально відібрана правова інформація, за допомогою якої у студентів формуються знання про форми і види загальнообов'язкового державного соціального страхування, соціального забезпечення, соціальної допомоги та соціального захисту і вміння й навички використання цих знань у їхній практичній діяльності. Курс передбачає вивчення питань регулювання суспільних відносин у сфері матеріального забезпечення і соціального обслуговування найбільш незахищених верств населення України - пенсіонерів, людей з інвалідністю, громадян похилого віку, інших непрацездатних осіб, сімей з дітьми, малозабезпечених сімей тощо. Як навчальна дисципліна право соціального забезпечення передбачає ознайомлення студентів зі змістом основних нормативних актів, які регулюють суспільні відносини у сфері соціального забезпечення та захисту. Вони повинні знати не лише систему права та законодавства, механізм правового регулювання у сфері соціального захисту населення, стан застосування норм права соціального забезпечення, а й вміти орієнтуватись у системі чинного соціального законодавства та застосовувати його на практиці в процесі реалізації особисто чи іншими особами права на той чи інший вид соціального забезпечення. У навчальному курсі викладаються положення та висновки науки права соціального забезпечення. Студенти ознайомлюються з основними поняттями, якими оперує наука, теоретичним обґрунтуванням закріплених у правових актах норм права соціального забезпечення, правилами їх тлумачення й застосування. У них формуються вміння аналізувати правові інститути права соціального забезпечення. У межах права соціального забезпечення вивчаються: 1) міжнародні акти, що визначають міжнародні стандарти у сфері соціального захисту населення; 2) витоки й основні етапи становлення законодавства про соціальне забезпечення; 3) організаційно-правові форми та джерела фінансування соціального забезпечення, місце права на соціальне забезпечення у системі прав людини, роль держави у соціальному захисті населення; 4) поняття предмета, методів і системи права соціального за-безпечення, його місце у системі національного права; 5) поняття й види загальноправових, галузевих і внутрігалузових принципів права соціального забезпечення; 6) нормативні акти, що є джерелом права соціального забезпечення; 7) правовідносини у сфері соціального забезпечення: поняття, види, суб'єкти, об'єкти, зміст, юридичні факти як підстави виникнення їх, зміни та припинення; 8) умови призначення, розміри та порядок звернення й призначення, строки призначення різних видів пенсій у солідарній системі; 9) особливості пенсійного забезпечення окремих категорій осіб; 10)	

порядок і умови призначення окремих видів допомог; 11) форми і види соціального обслуговування непрацездатних; 12) гарантії та пільги в системі соціального захисту окремих категорій громадян; 13) практика роботи органів соціального захисту населення; 14) основи права соціального забезпечення окремих зарубіжних країн

Також важливою умовою успішного засвоєння студентами змісту основних положень є не тільки ознайомлення з системою законодавства, а й формування навичок практичного опрацювання нормативних актів, дослідження динаміки їх зміни та оновлення.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Право соціального забезпечення» є: опанування студентами знань у галузі права, яке регулює суспільні відносини у найважливішій сфері життєдіяльності людей – соціальній сфері, розкриття ролі права соціального забезпечення у вирішенні завдань соціального і економічного розвитку суспільства, показ значення забезпечення додержання законності в соціальних і тісно пов'язаних з ними відносинах; набуття теоретичних знань і практичних навичок у питанні соціального забезпечення. У студентів формується потреба знати законодавство про пенсії та допомоги, про надання пільг і соціальних послуг відповідним категоріям громадян.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-2. Здатність вчитися, здобувати нові знання, уміння, у тому числі в галузі відмінній від професійної.

ЗК-3. Здатність критично оцінювати й переосмислювати власний і чужий досвід, аналізувати свою професійну і соціальну діяльність.

ЗК-4. Здатність до креативності та системного мислення.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК-9. Сучасні уявлення про суб'єктів правовідносин, поняття та видів об'єктів.

ФК-10. Базові знання із застосування на практиці основних форм реалізації захисту прав та інтересів; уявлення про підстави, умови та межі правової відповідальності.

ФК-12. Здатність орієнтуватися в системі права, визначати та аналізувати структуру юридичних норм.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН-1. Здійснювати підготовку та оформлення юридичної документації.

ПРН-4. Здійснювати аналіз нормативно-правових актів та їх систематизацію.

ПРН-5. Надавати в межах компетенції консультації з юридичних питань.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	52

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / обов'язкова
4	08 Право	4	обов'язкова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	семінарські заняття	самостійна робота
Тема 1.Поняття, предмет, методи права соціального забезпечення	2	2	2
Тема 2. Правовідносини за правом соціального забезпечення	2	2	5
Тема 3. Соціальні ризики	2	2	5
Тема 4. Організаційно-правові форми соціального забезпечення в Україні	2	2	10
Тема 5. Страхові пенсії за законодавством України	2	2	5
Тема 6. Правове регулювання державних пенсій	2	2	5
Тема 7. Система страхових допомог в Україні	2	2	5
Тема 8. Державні соціальні допомоги	2	2	5
Тема 9. Соціальні пільги як вид соціального забезпечення (1 частина)	2	2	5
Тема 9. Соціальні пільги як вид соціального забезпечення (2 частина)	2		5
Разом за семестр:	20	18	52
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: 1.Положення про рейтингове оцінювання здобувачів вищої освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» 2.Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника»		
Вимоги до письмової роботи	Вивчення дисципліни передбачає виконання всіма студентами письмової контрольної роботи		
Семінарські заняття	Оцінюється відвідуваність усіх занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою.		
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні допуску до іспиту враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин, при виконанні завдань для самостійної роботи, а також бали підсумкового тестування.		
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Форма здачі – комбінована (усна, письмова, з використанням платформи http://www.d-learn.pu.if.ua).		
7. Політика навчальної дисципліни			

1. *Письмові роботи*: студенти виконують одну контрольну роботу, письмові завдання, винесені на самостійну роботу, письмові експрес-завдання на семінарських заняттях, а також розв'язують тестові завдання з використанням платформи для дистанційного навчання <http://www.d-learn.pu.if.ua/>.
2. *Академічна доброчесність*. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.
3. *Відвідування занять*. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.). Порядок та організація контролю знань здобувачів фахової передвищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі «Івано-Франківський фаховий коледж Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника», введеного в дію наказом ректора від 13 жовтня 2023р. № 830. <https://ifk.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2023/10/redaktsiia-polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-u-vidokremlenomu-strukturnomu-pidrozdzili-1.pdf>
4. *Неформальна освіта*. Результати неформальної освіти зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна:

1. Андріїв В.М. Соціальне страхування: історія проблеми // Соціальний захист. – 2007. – № 2. – С. 43-51.
2. Андріїв В. Чи захистить система соціального страхування людину //Право України. – 2001. – № 7. – С. 32-33.
3. Андріїв В.В. Проблемні питання застосування законодавства із загальнообов'язкового державного соціального страхування / В.В. Андріїв // Актуальні проблеми регулювання відносин у сфері праці і соціального забезпечення: Тези доповідей і наукових повідомлень учасників III міжнародної науково-практичної конференції; 7-8 жовтня 2011 р. / За ред. к.ю.н., доц. В.В. Жернакова. – Харків: Кроссроуд, 2011. – С.499-501.
4. Андріїв В.В. Страхові виплати в системі загальнообов'язкового державного страхування / В.В. Андріїв // Правові засади працевлаштування та зайнятості населення в умовах ринкової економіки: матеріали науково-практичної конференції; м. Севастополь, 19-21 травня 2001 р. / За ред. проф. В.С. Венедіктова. – Севастополь: Українська асоціація фахівців трудового права, Севастопольський інститут банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України. – 2011. - С.241-245.
5. Андріїв В.В. Суб'єкти правовідносин із соціального страхування / В.В. Андріїв //

Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 51. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2011. – С. 338-342.

6. Андріїв В.В. Страхові виплати в системі загальнообов'язкового державного соціального страхування / В.В. Андріїв // Правові засади працевлаштування та зайнятості населення в умовах ринкової економіки: матеріали науково-практичної конференції; м. Севастополь, 19- 21 травня 2011 р. / За ред. проф. В.С. Венедіктова. – Севастополь: Українська асоціація фахівців трудового права, Севастопольський інститут банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України. – 2011. - С.241-245.
7. Андрушко А.В. Сучасний стан законодавства про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, яке спричинило втрату працездатності / А.В. Андрушко // Захист соціальних та економічних прав людини: міжнародні стандарти і законодавство України; Матеріали науково-практичної конференції; м. Київ, 12 березня 2004 р. / За ред. О.Ф. Штанька., Н.Б.Болотіної – К: КЮІ МВС України, 2004. – Ч.2. - С.97-100.
8. Андрушко А.В. Деякі аспекти загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві / А. В. Андрушко // Трудове право України в контексті європейської інтеграції; Матеріали науково-практичної конференції; м. Харків, 25- 27 травня 2006 р. / За ред. проф. В.С. Венедіктова. – Харків: Українська асоціація фахівців трудового права, Харківський національний університет внутрішніх справ, 2006. - С.391-394.
9. Антропов В.В. Системы пенсионного обеспечения в странах ЕС / В.В. Антропов // Труд за рубежом. – 2006. - № 3(71). – С. 78- 94.
10. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006: Конвенцію ратифіковано Законом України № 1767-VI від 16.12.2009 [Електронний ресурс] // ООН; Конвенція від 13.12.2006. Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_g71.
11. Аркатов Я.А. Перспективи медичного страхування в Україні / Я.А. Аркатов // Актуальні проблеми надання юридичної допомоги в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку: Матеріали науково-практичної конференції (м. Харків, 21-22 січня 2011р.). Харків : ФІНН, 2011. – С.57-59.
12. Аркатов Я.А. До питання становлення та розвитку медичного страхування в Україні / Я.А. Аркатов // Актуальні проблеми права: теорія і практика. Збірник наукових праць №22. – Луганськ: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, 2011. – С.150-157.
13. Аркатов Я.А. Загальнообов'язкове державне медичне страхування: реалії та передумови запровадження в Україні / Я.А. Аркатов // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 54. – К.: н-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2011. – С.421-425.
14. Аркатов Я.А. Суб'єкти правовідносин із загальнообов'язкового державного медичного страхування / Я.А. Аркатов // Актуальні проблеми права: теорія і практика. Збірник наукових праць № 21.- Луганськ: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, 2011. – С. 556-561.
15. Аркатов Я.А. Соціальне страхування: спроба сформулювати дефініцію / Я.А. Аркатов // Актуальні проблеми права: теорія і практика. Збірник наукових праць №23. – Луганськ: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля, 2012. – С.144-150.
16. Аркатов Я.А. Щодо сутності категорії „Соціальне страхування” / Я.А. Аркатов // Правове життя сучасної України : мастер. Між нар. наук. конф. проф.-викл. Складу (Одеса, 20-21 квітня 2012р.). Т.3 / відп за випуск д.ю.н., проф. В.М. Дрьомін / Націон. Ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса Фенікс, 2012. – С.398-399.

17. Бездуган Я. Роль благодійних організацій як суб'єктів фінансового права у вирішенні соціальних проблем суспільства / Я. Бездуган // Підприємництво, господарство і право. - 2010. - №12 – С.91-94

Допоміжна:

1. Ярошенко І.С. Право соціального забезпечення: Навч. посіб. - К.: КНЕУ, 2005. - 232 с.
2. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб. / Б.С. Стичинський, І.В. Зуб, П.І. Мінюков та ін. - К.: Видавничий Дім "Юридична книга", 2003. - 440 с.
3. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України: Навч. посіб.: К.: "Олан", 2004. - 311 с.
4. Право соціального забезпечення України : підруч. [для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Буряк, С.М. Синчук та ін.] / за ред. П.Д. Пилипенка. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К. : Ін Юре, 2010. - 504 с.
5. Сташків Б.І. Право соціального обслуговування: Навч. посіб. - К.: Знання, 2007. - 567 с. - (Вища освіта ХХІ століття).
6. Право соціального забезпечення. Особлива частина : навчальний посібник / Б. І. Сташків. Чернігів : ПАТ «ПВК «Десна», 2018. 1092 с.
7. Сирота І.М. Право соціального забезпечення в Україні: Підручник. - Х.: "Одіссей", 2001. - 384 с.
8. Болотіна Н.Б. Право соціального захисту України: Навч. посіб. - К.: Знання, 2005. - 615 с.
9. Право соціального забезпечення в Україні : підручник / за заг. ред. Т.А. Занфірової, С.М. Прилипко, О.М. Ярошенка. – 2-ге вид. переробл. і доповн. – Х.: ФІНН, 2012. – 640 с.
10. Правове регулювання соціального обслуговування населення в сучасних умовах: проблеми теорії та практики: монографія / В.О. Гончаров, С.М. Прилипко, Л.П. Шумна, О.М. Ярошенко; За наук. Ред.. проф. Ярошенка О.М. – Харків : Юрайт, 2012. – 312 с.
11. Шумна Л.П. Право на соціальну підтримку і гарантії його реалізації в умовах ринкової економіки: монографія / Л.П. Шумна. – Чернігів : Черніг. Нац. технол. Ун-т, 2014. – 380 с.
12. Прилипко С. М. Трудове право: посіб. для підгот. до держ. іспиту / С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко. Харків : Право, 2017. 194 с.

Інформаційні ресурси:

1. Наукова електронна бібліотека. (Книги, підручники, дисертації, автореферати.) [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/portal>
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Наукова бібліотека Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Режим доступу: URL <http://lib.pnu.edu.ua/>

